

Hof van Beroep Gent, arrest van 17 september 2020

Echtscheiding – Internationale betekening – Artikel 40 Ger.W. – Internationale bevoegdheid – Artikel 3.1 Brussel IIbis – Territoriale bevoegdheid – Artikel 628 Ger. W. – Artikel 13 WIPR

Divorce – Signification internationale – Article 40 C. Jud. – Compétence internationale – Article 3.1 Bruxelles IIbis – Compétence territorial – Article 628 C. Jud. – Article 13 CODIP

In de zaak

van

T.F.

wonende te 59200 Tourcoing (Frankrijk), [...]

appellante

voor wie optreedt mr. Vantomme Dimitri, advocaat met kantoor te 8500 Kortrijk, Beheerstraat 44

tegen

K.S.

met rijksregisternummer [...]

wonende te 8520 Kuurne, [...]

geïntimeerde

voor wie optreedt mr. Braeye Stijn, advocaat met kantoor te 8800 Roeselare, Zuidstraat 6

wijst het hof het volgende arrest.

I. Feiten en retroakten

1. K.S. en T.F. zijn op 26 maart 2011 gehuwd voor de ambtenaar van de burgerlijke stand te Agen (Frankrijk).

Uit dit huwelijk zijn geen kinderen geboren.

Volgens K.S. vestigden de partijen zich voor het eerst in België op 2 augustus 2011.

Nog volgens K.S. werd T.F. evenwel op 28 november 2013 afgeschreven naar Frankrijk en ontstond een feitelijke scheiding.

T.F. stelt van haar zijde evenwel dat de laatste echtelijke woonplaats van de partijen gevestigd was in Frankrijk, met name te Tourcoing, in de Rue [...].

2. Op 7 september 2017 dagvaardt K.S. T.F. in echtscheiding voor de rechtbank van eerste aanleg West-Vlaanderen, afdeling Kortrijk.

Het blijkt dat deze dagvaarding via aangetekende brief werd verzonden naar een adres in Tourcoing (Frankrijk), Rue [...].

Deze dagvaarding werd ook betekend aan de procureur des konings.

Volgens K.S. werd T.F. op 28 november 2013 afgeschreven naar Frankrijk en ontstond toen de feitelijke scheiding maar stond T.F. op het ogenblik van de betekening van de dagvaarding in het Belgische rijksregister op voormeld adres geregistreerd.

3. Volgens T.F. is zij evenwel sinds 1 september 2017 en derhalve op het ogenblik van de dagvaarding officieel gedomicilieerd in Tourcoing (Frankrijk), Rue [...] en heeft zij nooit kennis gehad van de dagvaarding in echtscheiding.

Nog volgens T.F. is de gerechtsbrief teruggekomen met de vermelding dat de bestemming op het betrokken adres onbekend is.

II. Beroepen vonnis

1. Bij een ten aanzien van T.F. bij verstek gewezen vonnis van 16 januari 2018 in de zaak met AR nummer 17/1806/A spreekt de 23ste kamer van de rechtbank van eerste aanleg West-Vlaanderen, afdeling Kortrijk, (1) de echtscheiding tussen de partijen uit op grond van artikel 229, § 3 BW, (2) beveelt de gerechtelijke vereffening-verdeling van het huwelijksvermogensstelsel met aanstelling van notaris Kurt Vuylsteke met standplaats te Kuurne als notaris-vereffenaar en (3) laat de kosten van de procedure voor de partij die ze heeft gemaakt en begroot deze aan de zijde van K.S. op een totaalbedrag 491,62 euro (zijnde de kosten van dagvaarding, rolrecht en bijdrage aan het begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand).

2. Op 4 april 2018 wordt het vonnis van 16 januari 2018 betekend aan de procureur des konings.

III. Hogere beroepen

1. Bij verzoekschrift, neergelegd ter griffie van het hof op 9 mei 2019, stelt T.F. hoger beroep in tegen het vonnis van 16 januari 2018.

Met haar hoger beroep beoogt T.F., met hervorming van het beroepen vonnis, dat zou worden geoordeeld dat (1) de betekening van het echtscheidingsvonnis nietig is, (2) de familierechtbank te Kortrijk internationaal onbevoegd was om de echtscheiding tussen partijen uit te spreken met vernietiging van het echtscheidingsvonnis van de familierechtbank te Kortrijk en (3) de zaak verzonden wordt naar de familierechtbank te Brussel.

Voorts wil zij de niet nader begrote gedingkosten bij helften ten laste doen leggen van de partijen en de rechtsplegingsvergoedingen compenseren.

2. K.S. concludeert in hoofdorde tot afwijzing van het hoger beroep van T.F. als onontvankelijk.

In ondergeschikte orde en voor zover het hoger beroep ontvankelijk wordt verklaard, wil hij het doen afwijzen als ongegrond.

Hij wil de gedingkosten ten laste doen leggen van T.F. en begroot deze aan zijn zijde op een rechtsplegingsvergoeding van 1.440,00 euro.

3. Het hof heeft de partijen in hun middelen gehoord op de terechtzitting van 3 september 2020.

T.F. was daarbij ook in persoon aanwezig.

Nadien heeft het hof het debat gesloten en de zaak in beraad genomen.

4. Het hof heeft het dossier van de rechtspleging en de overgelegde stukken ingezien.

Het hof aanziet (1) de conclusie van T.F. van 12 maart 2020 en (2) de conclusie van K.S. van 9 december 2019 als alomvattende syntheseconclusies in de zin van artikel 748*bis* Ger.W., om ze aldus (met alle bijhorende stukken), met instemming van de partijen, in het debat te houden.

IV. Beoordeling

A. *Ontvankelijkheid*

1. K.S. voert aan dat het hoger beroep van T.F. onontvankelijk is.

Hij meent dat wel degelijk tot betekening van de dagvaarding en het vonnis aan de procureur des konings kon worden overgegaan en hij de nodige opzoeken had verricht om het juiste adres van T.F. te achterhalen.

Hij wijst immers erop dat een eerste keer werd betekend op een adres in Agen (Frankrijk) omdat dit het adres was dat was vermeld in een vonnis van de Tribunal de grande instance van Lille (Rijsel).

Hij wijst bovendien erop dat het voor een gerechtsdeurwaarder in Frankrijk niet mogelijk is om in het Franse rijksregister opzoeken te doen.

T.F. van haar zijde wijst erop dat zij op het moment van de betekening van het beroepen vonnis aan de procureur des konings in Frankrijk was gedomicilieerd en wel in Tourcoing, Rue [...] en dat K.S. perfect in staat was om dit adres te achterhalen en aldaar tot betekening van het beroepen vonnis over te gaan. Om die reden meent zij dat de betekening van het beroepen vonnis aan de procureur des konings ongedaan moet worden verklaard en het hoger beroep derhalve wel nog tijdig en ontvankelijk is.

2. Artikel 40, eerste lid, Ger.W. regelt de wijze waarop tot betekening dient te worden overgegaan aan personen die in België geen gekende woonplaats, verblijfplaats of gekozen woonplaats hebben in welk geval een afschrift van de akte aan hun woonplaats of verblijfplaats in het buitenland wordt verstuurd.

Heeft de betrokkene evenwel in België noch in het buitenland een gekende woonplaats, verblijfplaats of gekozen woonplaats, dan kan de betekening conform artikel 40, tweede lid, Ger.W. aan de procureur des Konings worden verricht.

Artikel 40, vierde lid, Ger.W. (vóór de opheffing ervan door artikel 8 van de wet van 25 mei 2018 tot vermindering en herverdeling van de werklast binnen de rechterlijke orde en met inwerkingtreding op 9 juni 2018) luidde als volgt: *“De betekening in het buitenland of aan de procureur des Konings is ongedaan indien de partij op wier verzoek ze verricht is, de woonplaats of de verblijfplaats of de gekozen woonplaats van degene aan wie betekend wordt, in België of, in voorkomend geval in het buitenland, kende.”*

Ook indien men de verblijfplaats of de gekozen woonplaats in België of in het buitenland van degene aan wie betekend wordt had moeten kennen, is de betekening aan de procureur des konings onbestaande. Het komt de rechter toe na te gaan of deze partij in het licht van de feitelijke

omstandigheden van de zaak redelijke stappen heeft gezet om deze woon- of verblijfplaats te achterhalen (Cass. 7 november 2014, *RW* 2015-16, 739, noot B. Van Den Bergh).

Uit artikel 40, tweede en vierde lid, Ger.W. gelezen in samenhang met het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging, volgt dat de partij die tot een betekening van een beslissing aan het parket overgaat, alle in redelijkheid mogelijke stappen moet hebben ondernomen om de woon- of verblijfplaats of gekozen woonplaats van degene aan wie betekend wordt te vinden en deze partij van de beslissing te informeren en dat een en ander door de rechter wordt nagegaan, onverminderd de eventuele meldingsplicht van degene die betekent. Bij gebreke hieraan is de betekening aan het parket ongedaan en kan zij geen termijn voor een rechtsmiddel doen lopen. De rechter gaat na in het licht van de feitelijke omstandigheden van de zaak, of deze partij redelijke stappen heeft gezet om deze woon- of verblijfplaats te achterhalen (Cass. 21 november 2019, *RW* 2020-21, 16).

Uit de door T.F. voorgelegde stukken (en met name stuk 1) blijkt onmiskenbaar dat zij vanaf 1 september 2017 tot (minstens) 22 maart 2019 ingeschreven was te Tourcoing, Rue [...], appt [...] (en niet [...]) zoals T.F. ten onrechte in haar conclusie vermeldt).

Het is niet goed in te zien hoe K.S. op het ogenblik van de betekening van het beroepen vonnis aan de procureur des konings op 4 april 2018 niet in staat was vast te stellen dat T.F. aldaar ingeschreven was.

K.S. kan wel wijzen op het feit dat hij op 13 juli 2017 een eerste dagvaarding liet betekenen op een adres te Agen (Frankrijk) alwaar T.F. niet kon worden aangetroffen, doch dit doet geen afbreuk aan het feit dat hij wel in staat moet worden geacht mits aanneming van redelijke inspanningen de woonplaats van T.F. in Tourcoing, Rue [...], appt [...] te achterhalen alwaar zij reeds sinds 1 september 2017 was geregistreerd/ingeschreven.

Aan het voorgaande wordt geen afbreuk gedaan door het feit dat T.F. volgens een uitprint van het (Belgische) rijksregister van 5 september 2017 vermeld stond als ingeschreven (sinds 28 november 2013) te Tourcoing, Rue [...] (stuk 4 van K.S.) noch door het feit dat de Franse gerechtsdeurwaarder op 15 september 2017 meedeelde dat hij T.F. niet kon aantreffen op het laatst vermelde adres.

Voormelde elementen dateren van geruime tijd voor het ogenblik waarop het beroepen vonnis werd betekend aan de procureur des konings. Dat na tussenkomst van het beroepen vonnis K.S. op dat moment voldoende redelijke stappen heeft ondernomen om het adres van T.F. te Tourcoing waar zij reeds sinds 1 september 2017 was ingeschreven, te achterhalen blijkt niet afdoende. Een en ander geldt overigens nog des te meer nu niet blijkt dat werd overgegaan tot het verstrekken van de inlichtingen aan de Franse gerechtsdeurwaarder zoals gevraagd bij brief van 5 september 2017 (zie stuk 7 van K.S.) en K.S. kennelijk wel het telefoonnummer van T.F. (waarnaar in voormelde brief van 5 september 2017 werd gevraagd) kende.

Gelet op het voorgaande dient te worden besloten dat K.S. op het ogenblik van de betekening van het beroepen vonnis redelijkerwijze geacht moest worden in staat te zijn het adres van T.F. te Tourcoing (Rue [...], appt [...]) te achterhalen, minstens blijkt niet dat K.S. toen redelijke pogingen heeft ondernomen om dit adres van T.F. vast te stellen.

In die omstandigheden kon niet zonder miskening van het recht op verdediging en voormelde wetsbepalingen tot betekening van het beroepen vonnis aan de procureur des konings worden overgegaan en is de aldus verrichtte betekening als ongedaan te aanzien.

Bijgevolg is, anders dan K.S. opwerpt, het hoger beroep van T.F. tijdig en ontvankelijk.

B. Ten gronde

1. T.F. stelt de internationale bevoegdheid van de Belgische rechtbanken om kennis te nemen van de echtscheidingsvordering niet te betwisten doch wel de territoriale bevoegdheid van de rechtbank te Kortrijk.

Wel geeft zij aan dat de bewering van K.S. dat de laatste echtelijke verblijfplaats was gevestigd te Kortrijk niet klopt.

Onder verwijzing naar haar stuk 2 stelt zij immers dat de laatste echtelijke verblijfplaats van de partijen gelegen was in Frankrijk, met name te Tourcoing, Rue [...].

Volgens T.F. heeft K.S. zich evenwel nooit doen schrappen in België toen de partijen in 2013 verhuisden naar Frankrijk en is hij in mei 2015 (na de breuk tussen de partijen) teruggekeerd naar België alwaar hij op 4 mei 2015 een inschrijving te Kuurne nam.

Daar waar, zoals reeds aangegeven, T.F. stelt de internationale bevoegdheid van de Belgische rechtbanken niet te betwisten, betwist zij wel de territoriale bevoegdheid van de rechtbank te Kortrijk nu op grond van artikel 628, 1° Ger.W. de territoriale bevoegdheid van de familierechtbank om kennis te nemen van een vordering tot echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting gesteund is op hetzij de laatste echtelijke verblijfplaats dan wel de woonplaats van de verwerende partij (*in casu* T.F. zelf). Nu noch de laatste echtelijke verblijfplaats noch haar woonplaats zich in België bevonden dient volgens T.F. bij toepassing van artikel 13 WIPR te besloten worden dat de familierechtbank te Brussel territoriaal bevoegd is/was.

Om die reden meent T.F. dat het vonnis van de eerste rechter hervormd moet worden en de zaak moet worden verwezen naar de familierechtbank te Brussel.

2. Op grond van artikel 3.1, a), vijfde streepje van de Brussel *IIbis-Vo* (dit is de Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van verordening (EG) nr. 1347/2000) zijn ter zake echtscheiding bevoegd de gerechten van de lidstaat op het grondgebied waarvan zich de gewone verblijfplaats van de verzoeker bevindt, indien hij daar sedert ten minste een jaar onmiddellijk voorafgaand aan de indiening van het verzoek verblijft.

Geen van de partijen betwist dat voormelde bepaling internationale bevoegdheid verleent aan de Belgische gerechten.

3. Eens de internationale bevoegdheid van de Belgische rechter vaststaat, dient de intern territoriaal bevoegde rechter te worden vastgesteld.

Daar waar overeenkomstig artikel 628, 1° Ger.W. de intern territoriaal bevoegde rechter deze is van de laatste echtelijke verblijfplaats dan wel de woonplaats van de verwerende partij, dient vastgesteld te worden dat T.F. op het ogenblik van de dagvaarding in echtscheiding geen woonplaats had in België. Bovendien blijkt ook uit stuk 2 van K.S. dat de partijen van 20 december 2013 tot 11 juni 2015 samen ingeschreven waren in Frankrijk, met name te Torucoing, Rue [...] zodat, anders dan K.S. voorhoudt, de laatste echtelijke verblijfplaats van de partijen in Frankrijk gevestigd was.

In die hypothese blijkt derhalve géén van de in artikel 628, 1° Ger.W. bedoelde aanknopingspunten bruikbaar om in België een territoriaal bevoegde rechter te vinden.

Wanneer de verwerende partij niet meer in België woont en ook de laatste echtelijke verblijfplaats niet (meer) in België is gelegen, kan artikel 13, tweede lid, WIPR een oplossing bieden.

Artikel 13, tweede lid, WIPR bepaalt: *“Evenwel wordt, bij gebreke van een bepaling die de territoriale bevoegdheid vestigt, deze vastgesteld volgens de bepalingen van deze wet betreffende de internationale bevoegdheid. Indien ook die bepalingen niet toelaten om de territoriale bevoegdheid vast te stellen, mag de vordering voor de rechter van het arrondissement in Brussel aanhangig worden gemaakt.”*

Wanneer de internationale bevoegdheidsregel een territoriaal criterium gebruikt, zoals de gewone verblijfplaats van (een van) de echtgenoten, kan men dit criterium dus ook gebruiken om de intern-territoriale bevoegdheid te bepalen (vgl. J. Verhellen, “Brussel IIbis-Verordening – Huwelijkszaken”, in B. Allemeersch en T. Kruger (eds.), *Handboek Europees Burgerlijk Procesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, (59) 76).

Dit laatste is *in casu* het geval, gelet op de aanknopng in artikel 3.1, a), vijfde streepje van de Brussel IIbis-Vo aan de rechtbank van de gewone verblijfplaats van de verzoekende partij.

Anders dan T.F. voorhoudt is er geen reden om met toepassing van artikel 13 WIPR te besluiten tot de bevoegdheid van de familierechtbank te Brussel. Dit laatste zou immers enkel kunnen voor zover de internationale bevoegdheid niet zou zijn gebaseerd op een territoriaal criterium doch op de nationaliteit (J. Verhellen, “Brussel IIbis-Verordening – Huwelijkszaken”, in B. Allemeersch en T. Kruger (eds.), *Handboek Europees Burgerlijk Procesrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2015, (59) 77).

Dit laatste is alhier niet het geval.

Gelet op de hierboven aangehaalde bevoegdheidsregel van artikel 3.1, a), vijfde streepje Brussel IIbis-Vo is de familierechtbank van West-Vlaanderen, afdeling Kortrijk, wel degelijk territoriaal bevoegd.

Het hoger beroep faalt in zoverre.

4. Wat het toepasselijke recht op de echtscheiding betreft, zal ingevolge de verwijzingsladder van artikel 8, d) van de Rome III-Vo (dit is de Verordening (EU) nr. 1259/2010 van de Raad van 20 december 2010 tot nauwere samenwerking op het gebied van het toepasselijke recht inzake echtscheiding en scheiding van tafel en bed) besloten worden tot toepassing van het Belgische recht.

De eerste rechter heeft zodoende terecht het Belgische recht op de echtscheidingsvordering toegepast. Geen van de partijen betwist dit kennelijk terwijl evenmin blijkt betwist te zijn dat partijen op het ogenblik van de uitspraak van het beroepen vonnis reeds meer dan één jaar feitelijk gescheiden leefden.

5. In voormelde optiek faalt het hoger beroep ten gronde. In acht genomen voormelde motieven heeft de eerste rechter wel degelijk de echtscheiding tussen de partijen kunnen uitspreken.

V. Gedingkosten

1. Het hof beaamt de beoordeling en beslissing van de eerste rechter over de gedingkosten in eerste aanleg.

2. T.F. dient als de hoofdzakelijk in het ongelijk gestelde partij te worden verwezen in de gedingkosten in hoger beroep (art. 1017, eerste en vierde lid Ger.W.).

3. Deze kosten omvatten onder meer de rechtsplegingsvergoeding, zoals bepaald in artikel 1022 Ger.W. (art. 1018, *sub* 6° Ger.W.). De rechtsplegingsvergoeding is een forfaitaire tegemoetkoming in de kosten en erelonen van de advocaat van de (hoofdzakelijk) in het gelijk gestelde partij (art. 1022 Ger.W.).

De hoofdzakelijk in het gelijk gestelde partij (met een advocaat) is in dit geval K.S. zodat alleen voor deze partij een rechtsplegingsvergoeding kan worden bepaald.

De bedoelde vordering is in wezen niet in geld waardeerbaar.

In dat geval is het (vanaf 1 juni 2016) toepasselijke (geïndexeerde) basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding gelijk aan 1.440,00 euro, met een *minimum* van 90,00 euro en een *maximum* van 12.000,00 euro (art. 3 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in art. 1022 Ger.W.).

Het hof richt zich naar het basisbedrag van 1.440,00 euro en ziet geen redenen in de zin van artikel 1022, derde lid Ger.W. om ervan af te wijken.

OP DEZE GRONDEN,

HET HOF,

RECHT DOENDE OP TEGENSpraak,

met inachtneming van (de artt. 2 e.v. en inz.) artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken,

verklaart het hoger beroep van T.F. ontvankelijk doch ongegrond,

bevestigt, gelet op de grenzen waarbinnen het is beroepen en voormelde redengeving, het vonnis van 16 januari 2018,

veroordeelt T.F. tot de gedingkosten in hoger beroep, aan de zijde van K.S. te begroten op een rechtsplegingsvergoeding van 1.440,00 euro,

veroordeelt T.F. (na uitnodiging daartoe) tot betaling aan de Belgische Staat (FOD Financiën) van het rolrecht in hoger beroep ten bedrage van 400,00 euro,

Aldus gewezen door de elfde kamer van het Hof van beroep te Gent, recht doende in burgerlijke zaken als familiekamer, samengesteld uit:

de heer M. Traest, raadsheer – wnd. voorzitter,

en uitgesproken in openbare terechtzitting op zeventien september tweeduizend twintig,

bijgestaan door mevrouw G. Huysman, griffier